

**ผลการใช้กิจกรรมการกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน
ที่มีต่อความฉลาดทางสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์
สำหรับเด็กวัยแรกเกิดอายุ- 5 ปี เครือข่ายสุขภาพจังหวัดร้อยเอ็ด**

**Effects of Eating, Hugging, Playing and Storytelling Tales on Emotional
Intelligence and Emotional Quotient for children at birth age - 5 years,
Roi Et Province Health Network.**

วิทยา โคตรท่าน

Corresponding author : Email : hoywittaya@hotmail.com

(Received : June 29, 2020 ; Revised : July 20, 2020 ; Accepted : July 30, 2020)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางสติปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ ในเด็กวัยแรกเกิดอายุ - 5 ปี และ
ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้กิจกรรมการกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทานของผู้ปกครองเด็ก

รูปแบบการวิจัย : Qua-si experimental study แบบ One group pretest-posttest design

วัสดุและวิธีการวิจัย : กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 550 คน เป็นเด็กอายุ 0-5 ปีที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเข้าและคัดออก
ได้รับการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมการกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ประเมินความฉลาดทาง
อารมณ์ แบบบันทึกพฤติกรรมความฉลาดทางสติปัญญาและแบบวัดความพึงพอใจของกรมสุขภาพจิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่า
เฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ paired t-test

ผลการวิจัย : หลังการพัฒนา เด็กอายุ 0-5 ปี มีคะแนนเฉลี่ยความอบอุ่นในครอบครัวมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อน
การพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีคะแนนเฉลี่ยความอบอุ่นในครอบครัวเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.61 คะแนน
(95%CI: 0.566, 0.651) คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์มากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($p < .001$) คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.53 คะแนน (95%CI : 0.49, 0.567) หลังการพัฒนา
2 เดือนเด็กอายุ 0-5 ปี มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสติปัญญามากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสติปัญญาเพิ่มขึ้นเท่ากับ 3.97 คะแนน (95%CI: 3.791, 4.142) และ
พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กมีความพึงพอใจต่อการใช้กิจกรรมการกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน โดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด (Mean= 4.23, SD = 0.48)

สรุปและข้อเสนอแนะ : ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมการกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทานส่งผล
ให้เด็กอายุ 0-5 ปี มีความอบอุ่นในครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางสติปัญญาเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน ; ความฉลาดทางสติปัญญา ; ความฉลาดทางอารมณ์

ABSTRACT

Purposes : To compare the emotional intelligence and emotional quotient for children at birth age - 5 years, and to study of satisfaction towards the use of eating, hugging, playing and storytelling tales of parents were studied in children.

Design : Qua-si experimental study ; One group pretest posttest design

Materials and Method : A total of 550 subjects were children aged 0-5 who met the inclusion criteria and exclusion criteria. They were developed using activities eating, hugging, playing and storytelling tales. Data was collected using the emotional intelligence assessment, emotional intelligence and emotional quotient record form and satisfaction survey of Department of Mental Health. Data were analyzed using mean Standard deviation and statistical paired t-test

Main findings : After intervention, children aged 0-5 had more mean score family warmth, it was compared to before intervention was statistically significant ($p < .001$) with an increase in mean scores on family warmth of 0.61 (95% CI: 0.566, 0.651), more mean score emotional quotient, it was compared to before intervention was statistically significant ($p < .001$), there were an increase in mean score emotional quotient of 0.53 (95% CI : 0.49, 0.567), more mean score emotional intelligence, it was compared to before intervention was statistically significant ($p < .001$), there were an increase in mean score emotional intelligence of 3.97 (95% CI:3.97,4.412), and parents or caregivers were satisfied with eating, hugging, playing and storytelling activities, overall, at the highest level (Mean = 4.23, SD = 0.48).
Conclusion and recommendations : Results of this research suggest that use of eating, hugging, playing and storytelling tales resulted in a warm family of children aged 0-5, emotional intelligence and emotional quotient Increased.

Keywords : Eating, hugging, playing and storytelling Tales ; Emotional Intelligence ; Emotional Quotient

บทนำ

การพัฒนาเด็กเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประชากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เด็กวัยแรกเกิด - 5 ปี ถือเป็นวัยทองของชีวิต และเด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เด็กต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพให้สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และคุณธรรม เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมจะนำพาประเทศไปสู่การแข่งขัน จากคุณลักษณะดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสติปัญญาและอารมณ์เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญ ซึ่งกลุ่มที่สมควรได้รับการเสริมสร้างและพัฒนา คือ เด็กที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยเฉพาะในช่วง 0-5 ปี แรกของชีวิต ซึ่งจะอยู่ในการดูแลของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง ดังนั้น ครู ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองจึงต้องมีความรู้ความสามารถในการเสริมสร้างและพัฒนาเด็กทั้งทางด้านสติปัญญา (IQ) และอารมณ์ (EQ) ให้กับเด็กตั้งแต่อายุยังน้อย เพื่อปูพื้นฐานที่อบอุ่น อบอุ่นด้วยโอรัก และอบรมกล่อมเกล้าให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และผู้ใกล้ชิดเด็กเป็นผู้ช่วยเหลือให้เด็กมีการพัฒนาและความพร้อมอย่างเหมาะสม เนื่องจาก ช่วงวัยนี้เด็กยังต้องอยู่ในการดูแลของผู้ปกครอง โดยเฉพาะในช่วง 0-5 ปี แรกของชีวิต และช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่สมอง และพัฒนาการพื้นฐานด้านร่างกายต้องได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างถูกต้องและครบถ้วน โดยจะต้องมีการส่งเสริมเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน¹

จากการศึกษาพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ปีพ.ศ.2557 พบเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 72.7 และสงสัยล่าช้าร้อยละ 27.31 ซึ่งมีอัตราสูงกว่าสถิติขององค์การอนามัยโลกที่พบว่าร้อยละ 15-20 ของเด็กทั่วโลกมีพัฒนาการที่ผิดปกติ² เมื่อพิจารณาจากกลุ่มอายุที่เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการล่าช้ามากที่สุด คือ เด็กกลุ่มอายุ 3-5 ปี ร้อยละ 34.8 โดยพบพัฒนาการล่าช้าด้านภาษาและด้านการเข้าใจภาษาสูงสุดทั้ง 2 กลุ่มอายุ คือเด็กอายุ 0-2 ปีร้อยละ 17.3 และเด็กอายุ 3-5 ปีร้อยละ 38.8 รองลงมาด้านกล้ามเนื้อเล็กและการปรับตัว กลุ่มอายุ 0-2 ปีร้อยละ 8.3 และกลุ่มอายุ 3-5 ปีร้อยละ 15.4 โดยปี 2557 ข้อมูล

จากศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี พบว่า โดยภาพรวมพัฒนาการสมวัยร้อยละ 70.7 สงสัยล่าช้าร้อยละ 29.3 โดยเด็กกลุ่มอายุ 3-5 ปีมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 63.4 ในขณะที่เด็ก 9 เดือน - 2 ปี มีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 77.8 และด้านภาษาเป็นด้านที่สมวัยน้อยที่สุดคือร้อยละ 69.2 สอดคล้องกับการสำรวจระดับสติปัญญาเด็กนักเรียนไทยของกรมสุขภาพจิตในปี 2554 ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยระดับสติปัญญาเด็กนักเรียนไทย (IQ) ในภาพระดับประเทศเท่ากับ 98.59 (ค่าเฉลี่ยปกติ 90 -109) ซึ่งถือเป็นค่าระดับสติปัญญาที่อยู่ในเกณฑ์ปกติแต่ค่อนข้างต่ำ³

เช่นเดียวกับสถานการณ์การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันควบคุมโรค ในกลุ่มเด็กแรกเกิด - 5 ปี ของจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่าจากการคัดกรองพัฒนาการเด็กกลุ่มอายุ 9,18,30 และ 42 เดือน โดยใช้เครื่องมือ DSPM ในปี พ.ศ. 2559 - 2561 พบเด็กได้รับการตรวจคัดกรองพัฒนาการ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20.76 เป็นร้อยละ 95.49 ตามลำดับ (เป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 90) และพบ มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าครั้งแรก (เป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 20) มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 28.18 เป็นร้อยละ 27.42 ตามลำดับ ซึ่งเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าแล้วได้รับการติดตามหลังกระตุ้นภายใน 30 วัน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 80.21 เป็นร้อยละ 97.04 ตามลำดับ (เป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 90) และเมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า เด็กมีพัฒนาการสมวัย (ครั้งแรกและหลังกระตุ้น 30 วัน) เกินเป้าหมาย (ร้อยละ 85) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 92.90 เป็นร้อยละ 98.60 ตามลำดับ ด้านการเฝ้าระวังการเจริญเติบโต พบว่าเด็ก 0-5 ปี สูงดี สมส่วน มีผลงานต่ำกว่าเป้าหมาย (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 54) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 47.69 ในปี พ.ศ. 2559 เป็นร้อยละ 52.75 ในปี พ.ศ.25614

ส่วนสถานการณ์จากการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ.2561 พบว่า เด็กอายุ 9,18,30,42 เดือน มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 98.60 (เป้าหมายร้อยละ 85) ได้รับการตรวจคัดกรองพัฒนาการ ร้อยละ 95.49 (เป้าหมายร้อยละ 90) ตรวจคัดกรองพัฒนาการ และพบสงสัยล่าช้า (ตรวจครั้งแรก) ร้อยละ 27.42

(เป้าหมายร้อยละ 20) เด็กที่ตรวจคัดกรองพัฒนาการในครั้งแรกและพบสงสัยล่าช้า ได้รับการประเมินพัฒนาการซ้ำภายใน 30 วัน ร้อยละ 97.04 (เป้าหมายร้อยละ 90) พบเด็กพัฒนาการล่าช้า ร้อยละ 1.29 แบ่งเป็นพัฒนาการล่าช้าด้านการเคลื่อนไหว (GM) ร้อยละ 28.93 ด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา (FM) ร้อยละ 61.20 ด้านการเข้าใจภาษา (RL) ร้อยละ 71.90 ด้านการใช้ภาษา (EL) ร้อยละ 80.99 และด้านการช่วยเหลือตนเอง (PS) ร้อยละ 39.70 เด็กพัฒนาการล่าช้า ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I ร้อยละ 81.86 (เป้าหมายร้อยละ 60) ด้านผลการเฝ้าระวังด้านโภชนาการในเด็กปฐมวัย ในปี พ.ศ.2561 ส่วนข้อมูลในระบบรายงาน 43 แฟ้ม พบว่า มีเด็กอายุ 0 – 5 ปี ที่ได้รับการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ทั้งหมด 63,904 คน คิดเป็นร้อยละ 97.15 จากจำนวนกลุ่มเป้าหมาย 65,782 คน เมื่อพิจารณาผลการประเมินภาวะโภชนาการเด็กอายุ 0-5 ปี สูงติสสมส่วนร้อยละ 52.75 ซึ่งยังต่ำกว่าค่าเป้าหมายปี พ.ศ.2561 (ร้อยละ 54) สำหรับส่วนสูงเฉลี่ยที่อายุ 5 ปี ชาย 111.90 เซนติเมตร หญิง 111.58 เซนติเมตร (เป้าหมายชาย = 113 ซม. หญิง = 112 ซม.) กล่าวได้ว่า สภาพปัญหาที่สำคัญคือ เด็กไม่ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ได้ดูแลเด็กแบบองค์รวม เน้นเฉพาะการพัฒนาทางด้านร่างกาย ส่งผลให้เด็กมีการพัฒนาไม่สมดุล เช่น ส่วนใหญ่พ่อ แม่ ครู อาจารย์ มักเน้นให้เด็กขยันเรียนวิชาในโรงเรียน โดยไม่ได้ช่วยส่งเสริมเด็กให้ได้พัฒนาการในทุกด้าน ที่จะกระตุ้นให้สมองทุกส่วนทำงานอย่างสมดุล และจากการสำรวจล่าสุดในประเทศไทย ยังพบว่าสัดส่วนเด็ก วัยเรียน และวัยรุ่นมีสติปัญญาดำกว่าเกณฑ์มากขึ้นและใช้เวลาว่าง ในการดูโทรทัศน์ เพื่อการบันเทิงมากกว่าการแสวงหาความรู้ ซึ่งเกิดผลเสียในด้านไม่ประเทืองสมองและปัญญา ทำให้สมองซีกซ้ายและไมก่ให้เกิดการเรียนรู้ใดๆ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาศักยภาพการใช้คู่มือ DSPM ขยายความครอบคลุมทุกศูนย์เด็กเล็ก รวมทั้งอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และผู้ปกครอง สร้างการมีส่วนร่วมและเสริมพลังภาคีเครือข่ายและสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้ปกครอง/ผู้เลี้ยงดูเด็ก และครอบครัว ผ่านกระบวนการโรงเรียนพ่อแม่และใช้คู่มือ DSPM4

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) เป็นความสามารถทางอารมณ์ที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุขมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข หรือเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และแก้ไขความขัดแย้งได้ ส่วนความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient) เป็นระดับเชาวน์ปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล การคำนวณ และการเชื่อมโยงเหตุผลความสัมพันธ์ คนที่มีเชาวน์ปัญญาสูง (IQ สูง) แต่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ (EQ ต่ำ) มักจะไม่ค่อยมีความสุข แต่จะเป็นคนเก่ง มั่นใจตนเองสูง ทะเยอทะยาน เอาตัวเองเป็นใหญ่ วิตกกังวลคิดมากและชอบอวดเก่ง ถ่อมตนลำบาก ไม่ค่อยมีมิตร ว้าเหว่ เหวง มีปัญหาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น และถ้าไม่ได้ฝึกหัดตัวเองมาก่อน มักจะเป็นคนเก่ง แต่ไม่มีความสุข ดังนั้น IQ และ EQ ถึงแม้จะมีความแตกต่างกัน แต่ก็ เป็นความสามารถที่จะช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกันให้ทำหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น เช่น คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มักจะมีภาวะอารมณ์ที่สงบมั่นคง ปลอดภัย ไม่ตึงเครียด จึงสามารถนำความสามารถทางเชาวน์ปัญญามาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกันข้ามคนที่มีความเชาวน์ปัญญาสูง หากอยู่ในภาวะที่มีความเครียดมากและไม่สามารถจัดการกับความเครียดนั้นได้ก็อาจนึกคิดอะไรไม่ออก ไม่สามารถใช้เชาวน์ปัญญามาครองตนและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้⁵

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนา ดังนั้น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ดได้ เล็งเห็นถึงความสำคัญ จึงได้เสริมสร้างพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและอารมณ์ของเด็ก (IQ และEQ) ขึ้น โดยใช้กิจกรรม การกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน (2ก. 2ล.) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการให้ความรู้พ่อ แม่ ผู้เลี้ยงดู และประเมินพัฒนาการควบคู่ด้วย เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้นำไปใช้กับเด็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะเด็กจะต้องได้รับการส่งเสริมจากทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน เพื่อให้เด็กโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมทั้งทางด้านสติปัญญาและอารมณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางสติปัญญา (I.Q.) และความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) ในเด็กวัยแรกเกิดอายุ-5 ปี และศึกษาความพึงพอใจของพ่อ แม่ และผู้เลี้ยงดูต่อการใช้กิจกรรม การกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน (2ก.2ล.)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental study) แบบกลุ่มเดียวประเมินก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างความฉลาดทางสติปัญญา (I.Q.) ความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) ในเด็กวัยแรกเกิดอายุ - 5 ปี และศึกษาความพึงพอใจของพ่อ แม่ และผู้เลี้ยงดูที่มีต่อการใช้กิจกรรม การกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน (2ก.2ล.) ของผู้ปกครองเด็ก โดยดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2562 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2563

ประชากรศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ปกครองเด็กหรือผู้เลี้ยงดูเด็กอายุแรกเกิด- 2 ปี และเด็กอายุ 2-5 ปี ในเครือข่ายสุขภาพจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเข้าและคัดออก

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กอายุแรกเกิด-2 ปี และเด็กอายุ 2-5 ปี ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเข้าและคัดออก จำนวน 550 คน อำเภอละ 110 คน ได้แก่ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด เสดภูมิ สุวรรณภูมิ โพนทอง และอาจสามารถ

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มเดียว โดยใช้ค่าพารามิเตอร์จากการศึกษาของจุฬาลักษณ์ ยะวิธยาณู, วิชาภรณ์ คันทะมูล และระบอบ เนตรทิพย์⁶ โดยกำหนดอำนาจการทดสอบ (Power of test) ที่ระดับ 1.28 และค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) ที่สูงที่สุด .80 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 110 คน และจากการใช้กฎที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมา (Rule of Thumb) พบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้กับการวัดในระดับของตัวแปรที่เป็น

แบบช่วง (Interval scale) และสามารถใช้กับสถิติในการเปรียบเทียบได้ ควรจะมีกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 30 คน เนื่องจากการแจกแจงเข้าใกล้โค้งปกติมากที่สุด⁷

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเข้า และคัดออกที่จำนวน 550 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) การประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็ก จำนวน 55 ข้อ ประเมินคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านดี เป็นความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยประเมินจากการรู้จักอารมณ์ การมีน้ำใจ และการรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด ด้านเก่ง คือ ความพร้อมที่จะพัฒนาตนไปสู่ความสำเร็จ โดยประเมินจากความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และการกล้าพูดกล้าบอกและด้านสุข คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่ทำให้เกิดความสุข โดยประเมินจากการมีความพอใจ ความอบอุ่นใจและความสนุกสนานร่าเริง มีคำตอบที่เป็นไปได้ 4 คำตอบ สำหรับข้อความแต่ละประโยคคือ ไม่เป็นเลย เป็นบางครั้ง เป็นบ่อยครั้ง เป็นประจำการประเมินให้ใช้ความรู้สึกของผู้ประเมินเป็นหลัก แต่กรณีที่ไม่แน่ใจให้ใช้เกณฑ์ต่อไปนี้เป็นแนวทางในการประเมิน

ไม่เป็นเลย หมายถึง ไม่เคยปรากฏ

เป็นบางครั้ง หมายถึง นาน ๆ ครั้ง หรือทำบ้างไม่ทำบ้าง

เป็นบ่อยครั้ง หมายถึง ทำบ่อยๆ หรือเกือบทุกครั้ง

เป็นประจำ หมายถึง ทำทุกครั้งเมื่อเกิดสถานการณ์นั้น

2) แบบบันทึกความฉลาดทางสติปัญญาเด็กอายุ 0-5 ปี แบบประเมินชุดแรกใช้วัดพฤติกรรม 3 ระยะ คือ ก่อนดำเนินการหลังทำกิจกรรม 1 เดือนและหลังทำกิจกรรม 2 เดือน เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 3 ระดับ คือ ทำได้เอง ทำได้บ้างและทำไม่ได้ จำนวน 12 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ๆ ละ 3 ข้อคือ ด้านการช่างสังเกต ด้านการถ่ายทอดจินตนาการ ด้านการคิดเชื่อมโยงเหตุผล และด้านการประสานสัมพันธ์

ระหว่างมือและสายตา ส่วนแบบประเมินชุดที่สองใช้วัดและประเมินพฤติกรรมเป็นแบบประเมินแบบมาตรวัดประมาณค่า 10 ระดับ จากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด จำนวน 9 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ๆ ละ 3 ข้อ คือ การรู้จักและควบคุมอารมณ์ของตนเอง การเรียนรู้กฎเกณฑ์วินัยและความสนุกสำราญเป็นแบบประเมินของสถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข⁵ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อใช้กิจกรรมการกิน การกอด การเล่นและการเล่านิทานของผู้ปกครองเด็ก 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา สื่อ/เอกสารประกอบการถ่ายทอดความรู้ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ วิทยากรและระยะเวลาที่ใช้ในการอบรม/ให้ความรู้เหมาะสม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ การใช้กิจกรรมและแผนการจัดการจัดกิจกรรม การกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทานประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม 5 แผน กิจกรรม ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมฯ เรื่อง ใจถึงใจ สายใยผูกพัน 2) แผนการจัดกิจกรรมฯ เรื่อง กินอิ่มท้อง อบอุ่นใจ 3) แผนการจัดกิจกรรมฯ เรื่อง กอดหอมให้ สัมผัสรัก 4) แผนการจัดกิจกรรมฯ เรื่อง เล่นเสริมสายใยรัก และ 5) แผนการจัดกิจกรรมฯ เรื่อง พุ่มผักเล่า เคล้านิทาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน และความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยครูเป็นผู้ประสานการประชุมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน แก่ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กที่บ้าน และ อสม. ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตัวอย่าง 5 แห่งๆ ละ 1 วัน โดยผู้วิจัยได้จัดทำเป็นชุดการสอนเรื่อง “การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย” โดยใช้หรือประยุกต์ใช้สื่อการสอนจากสถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

2. ประชุมชี้แจงพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็กและประเมินการเสริมสร้างความอบอุ่น ความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสติปัญญา ก่อนดำเนินการ

3. วิทยากรทำความเข้าใจเนื้อหาโดยการอ่าน “คู่มือการเสริมสร้างความผูกพันทางอารมณ์สำหรับเด็กวัยแรกเกิด -5 ปี ด้วยกิจกรรม กิน กอด เล่น เล่า (คู่มือผู้ปกครอง)” และ “คู่มือการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างความผูกพันทางอารมณ์ สำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กวัยแรกเกิด-5 ปี ด้วยกิจกรรม กิน กอด เล่น เล่า” ให้เข้าใจก่อนทำกิจกรรม

4. วิทยากรใช้เทคนิคในการเชื่อมโยงเนื้อหากิจกรรมในแต่ละแผน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นความต่อเนื่องของเนื้อหา และเข้าใจแนวคิดรวบยอดของการเสริมสร้างความผูกพันทางอารมณ์ได้ดียิ่งขึ้น

5. แผนการจัดกิจกรรมทั้ง 5 แผน สามารถจัดกิจกรรมติดต่อกันหรือจัดเว้นระยะแผนการจัดกิจกรรมตามความพร้อมและความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย หรือบริบทพื้นที่ แต่ไม่ควรเว้นระยะห่างกันนานเกินไป เช่น 1 แผนกิจกรรม /1 วัน/ 1สัปดาห์ ติดต่อกัน 5 สัปดาห์หรือ 2 แผนกิจกรรม /1 วันติดต่อกันทั้งหมด 3 วันใน 1 สัปดาห์โดยทั่วไปแนะนำให้จัดกิจกรรมโดยแบ่งแผนการจัดกิจกรรมออกเป็น 3 วัน หรือ 5 วัน และเว้นระยะห่างตามความเหมาะสม

6. การจัดกิจกรรมมีกิจกรรมสั้นทวนการ เพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย ซึ่งควรมีการเตรียมทีมสั้นทวนการไว้

7. กรณีที่วิทยากรต้องการจะปรับเปลี่ยนสื่อประกอบแผนการจัดกิจกรรม วิทยากรต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักของแต่ละแผนกิจกรรม และให้คงวัตถุประสงค์ไว้ให้ชัดเจน

8. เมื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่มผู้ปกครอง วิทยากรไม่จำเป็นต้องแจกใบกิจกรรมทุกใบ วิทยากรหรือผู้ช่วยวิทยากรสามารถเขียนประเด็นคำถามจากใบกิจกรรมไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ต เตรียมไว้ก่อนเข้ากิจกรรม และให้วิทยากรนำผู้เข้าร่วมการอบรมตอบคำถามในแต่ละประเด็นไปพร้อม ๆ กัน

9. เนื้อหาในใบความรู้ คือ เนื้อหาที่เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องการให้ผู้เข้าร่วมการอบรมทราบในแต่ละแผนกิจกรรม การถ่ายทอดเนื้อหาในใบความรู้ อาจทำได้โดยการแจกใบความรู้พร้อมการบรรยายสรุปประเด็นสำคัญ หรือการเขียนประเด็นสำคัญเตรียมไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ตหรือการสรุปประเด็นแล้วนำเสนอโดย power point โดยไม่ต้องแจกใบความรู้ก็สามารถทำได้ และประเมินการเสริมสร้างความ

อบอุ่น ความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสติปัญญา
หลังดำเนินการ

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ paired t-test
การพิทักษ์สิทธิและจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาและได้รับ อนุมัติจาก
คณะกรรมการจริยธรรมการทำ วิจัยในคนของสำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการเชิญชวนผู้
ปกครองเด็กหรือผู้เลี้ยงดูเด็กเข้าร่วมการวิจัยตาม

กระบวนการที่กำหนดโดยผู้ป่วยที่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย
ลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยก่อน
เข้าร่วมโครงการวิจัยและสามารถถอนตัวจากโครงการวิจัย
ได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องอธิบายเหตุผล

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบการเสริมสร้างความอบอุ่นใน
ครอบครัวและความฉลาดทางอารมณ์

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัวและความฉลาดทางอารมณ์

ตัวแปร	n	Mean(SD)	Mean diff(SE)	95%CI		p
				Lower	Upper	
การเสริมสร้างความอบอุ่น						
ก่อนพัฒนา	550	3.17(0.44)	0.61(0.02)	0.566	0.651	< .001
หลังพัฒนา	550	3.77(0.36)				
ความฉลาดทางอารมณ์						
ก่อนพัฒนา	550	3.10(0.35)	0.53(0.01)	0.491	0.567	< .001
หลังพัฒนา	550	3.63(0.37)				

จากตารางที่ 1 พบว่า หลังการพัฒนาเด็กอายุ 0-5 ปี
มีคะแนนเฉลี่ยความอบอุ่นในครอบครัวมากกว่า เมื่อเปรียบ
เทียบกับก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
โดยมีคะแนนเฉลี่ยความอบอุ่นในครอบครัวเพิ่มขึ้นเท่ากับ
0.61 คะแนน (95% CI: 0.566, 0.651) และมีคะแนนเฉลี่ย

ความฉลาดทางอารมณ์มากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อน
การพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) มีคะแนน
เฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.53 คะแนน
(95%CI: 0.49, 0.567)

2. การเปรียบเทียบความฉลาดทางสติปัญญา

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบฉลาดทางสติปัญญา ก่อนและหลังการพัฒนา 2 เดือน

ตัวแปร	n	Mean(SD)	Mean diff(SE)	95%CI		p
				Lower	Upper	
ความฉลาดทางสติปัญญา						
ก่อนพัฒนา	550	5.28(1.88)	3.97(0.08)	3.791	4.142	< .001
หลังพัฒนา	550	9.25(0.74)				

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังการพัฒนา 2 เดือนเด็กอายุ 0-5 ปี มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสติปัญญาสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($p < .001$) โดยมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสติปัญญาเพิ่มขึ้นเท่ากับ 3.97 คะแนน (95%CI : 3.791, 4.142)

3. ความพึงพอใจต่อการใช้กิจกรรมการกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน (2ก. 2ล.)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการใช้กิจกรรมการกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน (2ก. 2ล.)

ข้อคำถาม	Mean(SD)	ระดับความพึงพอใจ
1.เนื้อหาความรู้ที่ได้รับ		
1.1 เรื่อง “กินอิ่มท้อง อบอุ่นใจ”	4.23(0.52)	มากที่สุด
1.2 เรื่อง “กอด หอม ให้สัมผัสรัก”	4.27(0.50)	มากที่สุด
1.3 เรื่อง “เล่น เสริม สายใยรัก”	4.00(0.52)	มาก
1.4 เรื่อง “พุมพิก เล่า คล้านิทาน”	4.23(0.54)	มากที่สุด
2.สื่อ/เอกสารประกอบการถ่ายทอดความรู้	4.21(0.59)	มากที่สุด
3.รูปแบบการถ่ายทอดความรู้(การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ) การทำกิจกรรมกลุ่ม การดูงาน ฯลฯ	4.22(0.57)	มากที่สุด
4.วิทยากร	4.22(0.57)	มากที่สุด
5.ระยะเวลาในการอบรม/ให้ความรู้เหมาะสม	4.15(0.84)	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.23(0.48)	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กอายุแรกเกิด – 2 ปี และเด็กอายุ 2-5 ปี มีความพึงพอใจต่อการใช้กิจกรรมการกิน การกอด การเล่น และการเล่านิทาน (2ก. 2ล.) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean= 4.23, SD = 0.48)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาความรู้ที่ได้รับ ด้านสื่อ/เอกสารประกอบการถ่ายทอดความรู้ ด้านรูปแบบการถ่ายทอดความรู้(การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ) การทำกิจกรรมกลุ่ม การดูงาน ฯลฯ และวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ด้านระยะเวลาในการอบรม/ให้ความรู้เหมาะสมอยู่ในระดับมาก (Mean= 4.15, SD= 0.84) ตามลำดับ

วิจารณ์

หลังการพัฒนา เด็กอายุ 0-5 ปี มีคะแนนเฉลี่ยความอบอุ่นในครอบครัวมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อน

การพัฒนา โดยมีคะแนนเฉลี่ยความอบอุ่นในครอบครัวเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.61 คะแนน เช่นเดียวกับกระบวนการให้การศึกษาผู้ปกครองแบบกลุ่มที่มีต่อการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล พบว่า หลังการทดลอง ผู้ปกครองมีคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาลสูงกว่าก่อนทดลอง โดยมีคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาลในด้านการใช้วิธีการเชิงบวกเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการสร้างควมไว้วางใจ และด้านการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเข้าใจตามลำดับ⁸ สอดคล้องกับการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดา-ทารกต่อการตอบสนองของมารดาต่อความต้องการของทารก และความรักใคร่ผูกพันระหว่างมารดา-ทารกในมารดาที่มีบุตรคนแรก พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรักใคร่ผูกพันระหว่างมารดา-ทารกมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)⁹ และในทำนองเดียวกันแคมเบลล์ และปาล์ม(Campbell and Palm)¹⁰

ได้นำเสนอวิธีการเรียนรู้และให้การสนับสนุนผู้ปกครองโดยใช้การให้การศึกษาผู้ปกครองแบบกลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง พ่อแม่จะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างหลากหลายในเรื่องการเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการให้กับลูก โดยมีผู้นำกลุ่มเป็นผู้ช่วยเหลือและให้แนวทางแก่พ่อแม่ในการพัฒนาลูกของตนเอง ช่วยให้พ่อแม่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติในการอบรมเลี้ยงดูลูก ซึ่งเมื่อผู้ปกครองเกิดความเข้าใจในหลักการและวิธีการต่างๆ แล้ว จะทำให้ผู้ปกครองสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

ความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนา มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.53 คะแนนเช่นเดียวกับการจัดการเรียนรู้แบบ SMILE และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่มีโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SMILE ใช้สำหรับพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่แบ่งการจัดการเรียนรู้เป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นร้องเพลง (S) 2) ขั้นกระตุ้นความรู้ (M) 3) ขั้นปฏิสัมพันธ์ (I) 4) ขั้นเรียนรู้ร่วมกัน (L) และ 5) ขั้นประเมินผล (E) ผลการทดลองนำไปใช้พบว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SMILE ทำให้เด็กมีพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นทั้งรายด้านทุกด้าน คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ภายในตนเองและด้านความฉลาดทางอารมณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและโดยรวม ($p < .001$, $< .001$, $< .001$) มีขนาดส่งผล (Effect Sizes) ต่อคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Cohen's $d = 3.98$, 4.51 และ 5.08) ในขณะที่หลังการจัดการเรียนรู้แบบปกติในกลุ่มควบคุม ทำให้เด็กมีพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทั้งรายด้านทุกด้านและโดยรวมเช่นเดียวกัน ($p = .01$, $< .001$, $< .001$) แต่มีขนาดส่งผล (Effect Sizes) ต่อคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก (Cohen's $d = .61$, $.78$ และ $.84$) และหลังได้รับการจัดการเรียนรู้กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMILE มีพัฒนาการความ

ฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งรายด้านทุกด้านและโดยรวม ($p < .001$, $< .001$, $< .001$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SMILE มีความเหมาะสมและนำไปใช้พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมั่นใจ¹¹ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัย 3-5 ปี นั้น เป็นความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจของผู้ดูแลหลักที่ได้รับข้อมูลหรือการเรียนรู้ประสบการณ์ และจดจำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัย 3-5 ปี¹² เมื่อรู้ประโยชน์จากข้อมูลแล้ว จึงนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่เด็กอย่างถูกต้องและเหมาะสม¹³ ทั้งนี้ความรู้ผู้ดูแลหลักจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการทางสมองและสติปัญญาพัฒนาการด้านจิตใจ-อารมณ์และพัฒนาการด้านสังคมรวมถึงความรู้เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์เด็กวัย 3-5 ปีตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต แบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านดี เก่ง และสุข จะช่วยให้ผู้ดูแลหลักเข้าใจและเกิดการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม¹⁴

ความฉลาดทางสติปัญญามากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนา โดยมีคะแนนเฉลี่ย ความฉลาดทางสติปัญญาเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.53 คะแนน เช่นเดียวกับการศึกษาพัฒนาความพร้อมทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาพบว่า คะแนนหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 79.40 เด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีความพร้อมทางสติปัญญาหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์¹⁵

พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กมีความพึงพอใจต่อการใช้กิจกรรมการกินการทอด การเล่น และการเล่านิทาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดยโสธรมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานและสภาพปัญหา

2) สังเคราะห์รูปแบบการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง ในช่วงเดือนธันวาคม 2560 ถึงเดือนมีนาคม 2561 กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย 120 คน อายุอยู่ในช่วง 25 –60 เดือน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้ใช้รูปแบบ คือ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 9 คน มารดาหรือบิดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กที่บ้าน 120 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 20 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 3 คน และ 4) ประเมินผลการทดลองใช้ในช่วงตอนที่ 3 และสรุปผลการพัฒนา ผลการศึกษาสรุปได้ว่ากลุ่มมารดาหรือบิดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กที่บ้านที่พึงพอใจระดับมากร้อยละ 87.5 ทุกคนเห็นด้วยและต้องการให้มีการดำเนินงานตามรูปแบบต่อเนื่องทุกปี¹⁶

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย 1) กำหนดนโยบายการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสติปัญญาในเด็กวัยก่อนเรียนในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ซึ่งจะมีการพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมาก และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในวัยถัดไป 2) ให้การสนับสนุนในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการกระตุ้นพัฒนาการด้านอารมณ์ควบคู่กับพัฒนาการด้านสติปัญญา และสร้างความร่วมมือจากผู้ปกครองด้วย เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีต่อเนื่อง และยั่งยืน และ 3) ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสติปัญญาที่ถูกต้อง และเหมาะสมแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ครู และพี่เลี้ยงเด็ก รวมทั้งให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ สถานที่ สื่อทัศนูปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ

ด้านการศึกษา สนับสนุนให้มีกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสติปัญญาแก่เด็กวัยก่อนเรียนให้แก่บุคลากรสาธารณสุข โดยเฉพาะในระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพื่อให้บุคลากรในระดับผู้ปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และความฉลาดทางสติปัญญา ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญและต่อเนื่องของช่วงวัยนี้ รวมถึงตระหนักถึงความสำคัญ เพื่อเป็นกำลังสำคัญ

ในการป้องกันปัญหาเรื่องพฤติกรรมก้าวร้าว และปัญหาสุขภาพจิตที่อาจเกิดขึ้นซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยรวมได้

ด้านการพยาบาล 1) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการทางอารมณ์ และความฉลาดทางสติปัญญาของเด็กวัยก่อนเรียนในภาวะปกติ ซึ่งเป็นบทบาทเชิงรุกของพยาบาลในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน เพื่อส่งเสริมสุขภาพและตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจให้กับเด็กวัยก่อนเรียน 2) ส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน โดยการส่งต่อให้ครู หรือพี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม และพยาบาลทำหน้าที่ในการถ่ายทอดกระบวนการต่างๆ และเป็นที่ปรึกษา และ 3) ประยุกต์ใช้แผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการทางอารมณ์ ของเด็กวัยก่อนเรียนในภาวะปกติกับเด็กป่วยในโรงพยาบาล และวัยอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ต่อไป

ด้านการวิจัย สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กวัยก่อนเรียน และเป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กวัยก่อนเรียน และวัยอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พนิต โสเสถียรกิจ. สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย. [อินเทอร์เน็ต]. ชลบุรี : ศูนย์อนามัยที่ 3 ชลบุรี, กรมอนามัย ; 2558 [เข้าถึงเมื่อ 5 กันยายน 2563]. เข้าถึงได้จาก : <https://hpc03.files.wordpress.com/2015/09/full-paper-childdev.pdf>
- นิชรา เรื่องดารกานนท์. พัฒนาการและชาวปัญหาของเด็กไทย. ใน : นิชรา เรื่องดารกานนท์, บรรณาธิการ. ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพมหานคร : โฮลิสติกพับลิชี่ ; 2551.
- กรมสุขภาพจิต. รายงานการสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญาเด็กนักเรียนไทย 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร ; สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กระทรวงสาธารณสุข. 2555.

4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด. เอกสารตรวจราชการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด รอบที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ.2562
5. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการจัดกิจกรรม “ฝึกคิดแก้ปัญหา พัฒนา EQ” สำหรับอาสาสมัคร/แกนนำศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE, 2558.
6. จุฬาลักษณ์ ยะวิญญาญ, วิชากรณ์ คันทะมูล, ระบอบเนตรทิพย์. ประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม อำเภอปัว จังหวัดน่าน. วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ 2562; 6(1): 71-85.
7. Cohen, J. Statistical power analysis for behavioral sciences. (2nded.). Hillsdale, NJ : Lawrence Erlbaum 1988.
8. ณปภัช จิงแย้มปิ่น และปัทมศิริ อีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์. ผลการใช้กระบวนการให้การศึกษาผู้ปกครองแบบกลุ่มที่มีต่อการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล. OJED 2548 ; 10(2) : 74-86.
9. สุธทัย ประสงค์, นิตยา สีนสุกใส, นันทนา ธนาโนวรรณ, พฤห์ส จันทร์ประภาพ. ผลของโปรแกรมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดา-ทารกต่อการตอบสนองของมารดาต่อความต้องการของทารก และความรักใคร่ผูกพันระหว่างมารดา-ทารกในมารดาที่มีบุตรคนแรก. NURS SCI J THAIL. 2563 ; 38(1) : 60-72.
10. Campbell, D., and Palm, G. F. Group parent education : Promoting parent Learning and support. USA : Saga, 2003; 559 p.
11. อรัญญา ภูจจอมศรี. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE. สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.) 2557; 26(3): 88-96.
12. Bellinger, G., Castro, D., Mills, A. Data, Information, Knowledge, & Wisdom. Retrieved from <http://www.systems-thinking.org/dikw/dikw.htm>. 2004.
13. Gage, N., & Berliner, D. Educational psychology (5th ed.), Princeton, New Jersey : Houghton Mifflin Company, 1992.
14. Department of Mental Health, Ministry of Public Health. A guide to developing Emotional intelligence for young children for parents (2nd edition). Nonthaburi: Printing House, Agricultural Cooperative of Thailand Limited. 2014.
15. กรรตินันท์ คำจันทร์, ประสาท อิศรปริดา. การพัฒนาความพร้อมทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม 2557 ; 4(2) : 67-73.
16. ชฎาภรณ์ ชื่นตา, สุภาพร แก้วใส, สมจิต แซ่ลิ้ม และเพ็ญนกร คำผา. การพัฒนาการเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดยโสธร. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยโสธร, 2561 : 147-161.

